

Karaś srebrzysty *Carassius gibelio*

OPIS Ryba z rodziny karpowatych o wrzecionowatym, lekko dwubocznie spłaszczonym ciele, średniej wielkości. Maksymalna długość ciała: 35 cm osiągając maksymalny ciężar do ok. 1,5 kg. Charakteryzuje się dużą plastycznością zależną od czynników środowiskowych zarówno w proporcjach ciała, jak i ubarwieniu. Zasadniczo srebrzyste ubarwienie boków ciała przechodzi stopniowo w ciemnostalowe na grzbiecie i białe na brzuchu. Płetwy nieparzyste są ciemnoszare, a parzyste znacznie jaśniejsze. Całe ciało (z wyjątkiem głowy) pokryte dużymi łuskami cykloidalnymi. Ostatni promień nierozgałęziony płetwy grzbietowej przekształcony jest w kolec o tylnej krawędzi zaopatrzonej w 10 -11 ząbków.

Podobne ząbki występują na analogicznym promieniu w płetwie odbytowej. W płetwie ogonowej gatunek ten w odróżnieniu od rodzimego karasia pospolitego występuje wyraźne wcięcie. Cechą wyraźnie odróżniającą te dwa gatunki jest ciemne, czarne ubarwienie błony wyścielającej jamę ciała (otrzewnej) u karasia srebrzystego.

BEHAWIOR Gatunek ciepłolubny o niskich wymaganiach co do jakości wody. Należy do najbardziej wytrzymałych ryb słodkowodnych na niską zawartość tlenu, ekstremalne temperatury i podwyższoną mętność wody. Tolerancja na zasolenie pozwala mu kolonizować zatoki morskie. Szczególnie dobrze populacje tego gatunku rozwijają się w stawach, jeziorach eutroficznym w strefie litoralnej i rzekach nizinnych, zwłaszcza ich starorzeczach i zastoiskach. Preferuje miejsca płytkie o miękkim dnie, porośnięte roślinnością naczyniową, żyznych, często przy znacznym udziale zawiesin. W warunkach polskich do tarła przystępuje wiosną (koniec maja) przy temperaturze wody 18 -19°C. Tarło zwykle odbywa się dwu- lub trzykrotnie w ciągu sezonu rozrodczego. Karaś srebrzysty rozmnaża się klonalnie poprzez gynogenezę. Oznacza to, że do zainicjowania rozwoju i wzrostu zarodków tego gatunku nie jest potrzebne zapłodnienie a jedynie kontakt z mleczem (nasieniem) innych gatunków ryb karpowatych. Gatunek pod względem tempa wzrostu i rozrodczości znacznie przewyższa rodzime gatunki ryb karpowatych.

POCHODZENIE Gatunek o nieustalonym z całą pewnością obszarze naturalnego występowania. Badania genetyczne wskazują, że jest to gatunek azjatycki, dalekowschodni. Zakłada się, że w średniowieczu z terenów Chin, gdzie był hodowany został poprzez Bliski Wschód przeniesiony do wód europejskich. Na terenie powojennej Polski pierwsze stwierdzenia tego gatunku datują się na lata 40. XX wieku. W pierwszej połowie XX wieku karaś srebrzysty stał się popularnym gatunkiem gospodarczym, translokowanym na szeroką skalę w obrębie byłego ZSRR i krajów regionu czarnomorskiego. Szczyt inwazji przypadł na lata 70. XX w. Od lat 90. wykazuje się gwałtownie rosnącą pospolitość występowania tego gatunku w wodach krajowych przekładająca się na fakt uznania go za najliczniejszy gatunek obcego pochodzenia w Polsce.

OBCY GATUNEK INWAZYJNY Takie cechy gatunku jak bardzo niskie wymagania siedliskowe zarówno bytowania, wzrostu jak i rozrodu sprawiają, że ryba ta jawi się jako atrakcyjna wędkarsko. Jest obserwowane szczególnie wyraźnie tam, gdzie wymagania wędkarzy w stosunku do jakości połowu nie są szczególnie wygórowane i tam gdzie akweny wędkowania mają ograniczoną jakość siedliskową. Szybko ustalające się populacja intensywnie żerujących ryb są głównymi czynnikami z decydującymi o popularności introdukcji tego gatunku. Konsekwencje wprowadzenia karasia srebrzystego przejawiają się konkurencyjnym wypieraniem ryb zarówno rodzimych gatunków (karaś zwyczajny, lin) jak i cennych wędkarsko (karp, amur).

Decydującymi o tym zjawisku własnościami karasia srebrzystego jest silna konkurencja pokarmowa oraz gynogeneza obniżająca skuteczność tarła innych ryb karpowatych. Finalną konsekwencją zarybień karasielem srebrzystym w eksploatowanych wędkarsko akwenach jest niemal wyłączna obecność populacji tego gatunku w zbiorniku charakteryzującą się zdecydowanie dominującym udziałem drobnych, kilku-kilkunasto centymetrowych osobników.